

Bemærkninger til forslaget

Med nærværende forslag ønsker forslagsstillerne at åbne for muligheden for, at § 71-tilsynet kan foretage uanmeldte besøg på private institutioner, der modtager administrativt frihedsberøvede personer.

§ 71-tilsynets opgave er bl.a. at føre parlamentarisk tilsyn med administrativt frihedsberøvede personer. Denne kategori indbefatter tvangsindlagte psykiatriske patienter, demente, der bliver tilbageholdt på et plejehjem, og tvangsansbragte børn. I forbindelse med sit arbejde kan tilsynet foretage både anmeldte og uanmeldte besøg på institutioner, der modtager administrativt frihedsberøvede personer, jf. Folketingets hjemmeside. Forretningsgangen for sådanne tilsynsbesøg er meget nøje beskrevet: Ved uanmeldte besøg »går tilsynet direkte til den valgte afdeling, banker på døren, og formanden oplyser, at tilsynet ønsker at aflægge besøg, og at der skal gives besked til ledelsen og patienterne om besøget«. Denne fremgangsmåde gælder kun offentlige institutioner, der modtager administrativt frihedsberøvede personer. § 71-tilsynet har ikke ret til at foretage uanmeldte besøg på institutioner, hvor der ikke er helt eller delvis offentlig adgang. I et notat, jf. § 71, alm. del – bilag 248 (2002-03), til § 71-tilsynet i folketingsåret 2002-03 beskrev Folketingets Lovsekretariat tilsynets mulighed for at få adgang til sådanne opholdssteder.

Af notatet fremgår: »Der gælder et dobbelthjemmelsspørgsmål for de indgreb, der er omfattet af grundlovens § 72 om boligens ukrænkelighed og privatlivets fred. For det første skal der være (lov)hjemmel for det pågældende indgreb, og for det andet kræves der ifølge grundlovens § 72 en retskendelse, hvis ikke lovgivningsmagten har bestemt noget andet. Ved vurderingen af, om et godkendt opholdssted er beskyttet af husundersøgelserreglen i grundlovens § 72, er udgangspunktet, at § 72 kun beskytter privatlivets ukrænkelighed. Heraf følger det, at i det omfang, der er hel eller delvis offentlig adgang til opholdsstedet, må et tilsyn kunne foretages uden retskendelse. Omvendt vil der være et krav om en lov-hjemmel, hvis et tilsyn ønsker adgang til (dele af) opholdssteder, hvortil der ikke er offentlig adgang. Rets-

grundlaget for § 71-tilsynet indeholder ikke en hjemmel til at foretage husundersøgelse og lignende efter grundlovens § 72. Der er altså ikke adgang for § 71-tilsynet til at foretage husundersøgelse på opholdssteder, heller ikke med en retskendelse. Dog kan § 71-tilsynet få adgang til opholdsstedet, hvis opholdsstedet og stedets beboere samtykker hertil.«

I notatet peges der på følgende løsningsmodel: »Ønsker § 71-tilsynet at få adgang til et opholdssted, må Folketinget vedtage et lovforslag, som giver hjemmel til det. En sådan lov bør klart angive de kriterier, tilsynet skal lægge vægt på ved sin afgørelse af, om der skal gennemføres en husundersøgelse. Samme kriterier kan da indgå ved domstolenes vurdering af, om der skal gives en retskendelse. Hvis kravet om retskendelse skal fraviges, skal dette fremgå af loven.«

I Folketingets Lovsekretariats notat til § 71-tilsynet peges der på, at det vil være mest hensigtsmæssigt, at et eventuelt lovforslag på området fremsættes som en ny lov, og at forslaget eventuelt fremsættes som en del af et generelt lovforslag om § 71-tilsynets virksomhed og kompetence.

Nærværende beslutningsforslag er aktualiseret af en sag, hvor en 16-årig pige på institutionen Solhaven i Farsø angiveligt har været udsat for fysisk magtanvendelse. Det har senere vist sig, at der har været lignende sager, hvor de anbragte børn på institutionen tilsyneladende har været udsat for overgreb fra personalets side. I en artikel i B.T. den 24. oktober 2006 er beskrevet en sag, hvor personalet på Solhaven provokerede og ydmygede en patient med det formål at få ham til at reagere aggressivt. Den unge mand havde dog optaget personalets provokationer med en skjult mikrofon. Disse sager har fået Nordjyllands Amts til at sætte Solhaven under skærpet tilsyn.

Sagen med institutionen Solhaven viser, at der er behov for, at der kan foretages uanmeldte tilsyn på private institutioner, der modtager administrativt frihedsberøvede personer. Forslagsstillerne ønsker med dette forslag at sikre, at der fremover åbnes for muligheden for, at Folketingets § 71-tilsyn kan foretage